

POSTANOWIENIE

Dnia 12 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Joanna Lemańska

w sprawie z wniosku obwinionego X. Y.

o zbadanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego Marka Dobrowolskiego
wymogów niezawisłości i bezstronności w sprawie o sygn. II ZOW 44/23

na posiedzeniu bez udziału stron

w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej w dniu 12 czerwca 2025 r.

na podstawie art. 29 § 10 w zw. z § 24 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie
Najwyższym w zw. z art. 430 § 1 k.p.k.

odrzuca wniosek.

UZASADNIENIE

W lutym 2025 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek X. Y. - Sędziego Sądu Okręgowego [...] w W. (dalej: Wnioskodawca) o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez SSN Marka Dobrowolskiego (dalej: sędzia objęty wnioskiem) wyznaczonego do składu rozpoznającego sprawę toczącą się z udziałem Wnioskodawcy w Sądzie Najwyższym w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej pod sygnaturą II ZOW 44/23.

Wnioskodawca domagał się, na podstawie art. 29 § 5, 6 i 18 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn. Dz.U. 2024, poz. 622; dalej: u.SN.), stwierdzenia, że co do sędziego objętego wnioskiem zachodzi sytuacja braku niezawisłości i bezstronności przy uwzględnieniu okoliczności towarzyszących powołaniu tego sędziego oraz okoliczności dotyczących

Wnioskodawcy i charakteru sprawy objętej wnioskiem, i w konsekwencji wyłączenia tego sędziego od rozpoznania sprawy II ZOW 44/23.

Zdaniem Wnioskodawcy, sędzia objęty wnioskiem nie spełnia wymogów ustawowych niezbędnych do zachowania właściwego standardu niezawisłości i bezstronności w sprawie o sygn. II ZOW 44/23, o czym świadczyć ma całokształt okoliczności związanych z jego powołaniem na urząd sędziego Sądu Najwyższego. Sędzia objęty wnioskiem został bowiem powołany na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2018, poz. 3; dalej również: ustawa nowelizująca). Tymczasem Krajowa Rada Sądownictwa w takim kształcie, w ocenie Wnioskodawcy, nie może być uznana za organ odpowiadający modelowi i standardowi funkcjonowania w demokratycznym państwie prawnym. Wnioskodawca powołał się przy tym na uchwałę Sądu Najwyższego w składzie połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 23 stycznia 2020 r., BSA1- 4110-1/20, która, zdaniem Wnioskodawcy, w jasny i niebudzący wątpliwości sposób rozstrzygnęła, że brak niezależności Krajowej Rady Sądownictwa skutkuje wadliwością procedury powołania na urząd sędziego. Udział zatem w składzie orzekającym osoby powołanej na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy nowelizującej, jest wystarczające do ustalenia nienależytej obsady sądu, bez konieczności przeprowadzenia dodatkowej oceny wpływu wadliwości procesu powoływania na zachowanie standardu niezawisłości i bezstronności.

W ocenie Wnioskodawcy, w kontekście powyższego, nie może być wątpliwości, że okoliczności towarzyszące sędziemu objętemu wnioskiem, w tym jego powołanie przez upolitycznioną, zdaniem Wnioskodawcy, Krajową Radę Sądownictwa, musi budzić uzasadnione wątpliwości co do bezstronności i niezawisłości sędziego objętego wnioskiem w sprawie objętej wnioskiem.

Jednocześnie Wnioskodawca wskazał, że w sprawie objętej wnioskiem zarzucono mu delikt dyscyplinarny związany z jego wypowiedziami dotyczącymi osób związanych ze środowiskiem politycznym, które wprowadzało przedmiotowe

zmiany w strukturze Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej na podstawie przepisów ustawy nowelizującej, które ustaliły wadliwe i niekonstytucyjne, zdaniem Wnioskodawcy, procedury powoływania przy udziale tej Rady sędziów, w tym również sędziego objętego wnioskiem.

Celem wykazania powiązania wadliwego, zdaniem Wnioskodawcy, powołania sędziego objętego wnioskiem z okolicznościami sprawy II ZOW 44/23, Wnioskodawca odniósł się do zachowań innych sędziów: M. L. - Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych (dalej: Zastępca Rzecznika) i Ł. P., odnoszących się do okoliczności postawienia Wnioskodawcy zarzutów dyscyplinarnych. Wskazał również na zachodzącą w jego ocenie oczywistą wadliwość wyroku sądu pierwszej instancji wydanego w sprawie objętej wnioskiem.

W konkluzji Wnioskodawca wskazał, że z uwagi na sposób prowadzenia sprawy objętej wnioskiem, w tym również podejmowane w niej działania Zastępcy Rzecznika, a także treść i sposób uzasadnienia wyroku przez sąd pierwszej instancji wydany w tej sprawie, biorąc jednocześnie pod uwagę, że sporne wypowiedzi Wnioskodawcy, stanowiące przedmiot oceny w sprawie objętej wnioskiem, dotyczyły osób związanych z tym samym środowiskiem politycznym, które spowodowało powierzenie funkcji Zastępcy Rzecznika M. L. oraz doprowadziło do sytuacji, w której sędziowie, w tym sędziowie wydający wyrok w pierwszej instancji w sprawie objętej wnioskiem oraz sędzia objęty wnioskiem byli rekomendowani przez upolityczniony, zdaniem Wnioskodawcy, organ zależny od tego samego środowiska politycznego, uprawniony jest wniosek, że sędzia objęty wnioskiem nie spełnia wymogów niezawisłości i bezstronności, co w okolicznościach sprawy objętej wnioskiem może doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności mającego wpływ na wynik sprawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek Wnioskodawcy, złożony w trybie art. 29 § 5 i n. u.SN, nie spełnia określonych w ustawie o Sądzie Najwyższym warunków jego dopuszczalności i z tych przyczyn podlega odrzuceniu.

Zgodnie z art. 29 § 5 u.SN, w brzmieniu obowiązującym od 15 lipca 2022 r., dopuszczalne jest badanie spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów

niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy (tzw. test niezawisłości i bezstronności). Na podstawie art. 29 § 9 i 10 u.SN wniosek o zbadanie wymogów niezawisłości i bezstronności powinien czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego, a ponadto zawierać żądanie stwierdzenia, że w danej sprawie zachodzą przesłanki określone w art. 29 § 5 u.SN oraz przytoczenie okoliczności uzasadniających żądanie wraz z dowodami na ich poparcie. Wniosek niespełniający tych wymagań podlega odrzuceniu bez wezwania do usunięcia braków formalnych. Odrzuceniu podlega również wniosek złożony po upływie terminu albo z innych przyczyn niedopuszczalny (zob. też postanowienie Sądu Najwyższego z 18 stycznia 2023 r., III CB 23/22).

W postanowieniu z 15 listopada 2022 r., III CB 5/22, Sąd Najwyższy trafnie zauważył, że skoro w założeniu ustawodawcy ów wniosek ma zmierzać do stwierdzenia niespełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego wymogów (naruszenia standardu) niezawisłości i bezstronności w konkretnej sprawie, należy stwierdzić, iż nie wystarczy przytoczenie okoliczności towarzyszących powołaniu danego sędziego Sądu Najwyższego (w tym ewentualnych wadliwości procedury nominacyjnej) i jego postępowania po powołaniu (w szczególności czynności jurysdykcyjnych, prejurysdykcyjnych, oświadczeń i wypowiedzi w sferze publicznej czy innej działalności publicznej), które mogą wywoływać uzasadnione wątpliwości co do spełnienia przezeń wymagań niezawisłości i bezstronności, ale konieczne jest także wskazanie okoliczności świadczących o tym, że deficyt ten może oddziaływać na wynik konkretnej sprawy, z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy.

Oznacza to w istocie, że przedmiotem badania w trybie art. 29 § 5 u.SN jest dochowanie „wymogów” (standardu) niezawisłości i bezstronności w kontekście konkretnej sprawy w tym sensie, iż ewentualne deficyty niezawisłości i bezstronności mogą oddziaływać na wynik tej sprawy. Ścisły związek badania z konkretną sprawą potwierdza to, że powinno ono uwzględniać okoliczności

dotyczące uprawnionego oraz charakteru sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 15 listopada 2022 r., III CB 5/22).

Sąd Najwyższy w składzie orzekającym w niniejszej sprawie stoi przy tym na stanowisku, że przez okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego na tle art. 29 § 5 u.SN należy rozumieć nie okoliczności o charakterze generalnym, odwołujące się do systemowych rozwiązań procesu powoływania sędziów (a zatem w istocie okoliczności dotyczące sposobu ich powołania), lecz tylko indywidualne okoliczności odnoszące się do konkretnego sędziego objętego wnioskiem o przeprowadzenie tzw. testu niezawisłości i bezstronności.

Bez wątpienia wniosek analizowany w niniejszej sprawie o zainicjowanie postępowania na podstawie art. 29 § 5 u.SN nie czyni zadość powyższym wymaganiom. Nie spełnia on zatem podstawowych wymogów konstrukcyjnych, niezbędnych do jego merytorycznego rozpoznania.

Szczegółowa analiza wniosku prowadzi bowiem do stwierdzenia, że w odniesieniu do wskazanego w art. 29 § 5 w zw. z § 9 u.SN wymogu powołania okoliczności towarzyszących powołaniu sędziego opiera się on w istocie nie na indywidualnych okolicznościach powołania sędziego objętego wnioskiem na urząd sędziego Sądu Najwyższego (żadna tego rodzaju zindywidualizowana okoliczność nie została przez Wnioskodawcę powołana), lecz *de facto* koncentruje się na systemowej nieprawidłowości powoływania sędziów, której Wnioskodawca upatruje w ukształtowaniu Krajowej Rady Sądownictwa na podstawie powołanej wyżej ustawy nowelizującej z 8 dnia grudnia 2017 r. Tymczasem jak już wyżej wskazano, tego rodzaju abstrakcyjnie sformułowane zarzuty nie mogą odnieść skutku w postępowaniu toczącym się na podstawie art. 29 § 5 i n. u.SN, gdyż celem przewidzianej tam instytucji nie jest umożliwienie kwestionowania przewidzianego przez ustawodawcę systemu powoływania sędziów, ale ocena indywidualnych okoliczności dotyczących powołania konkretnego sędziego oraz jego zachowania po powołaniu, przy czym ocena ta powinna nastąpić w kontekście konkretnej sprawy. Żaden z tych elementów nie został w sprawie wykazany.

Nie sposób jednocześnie zgodzić się z argumentacją Wnioskodawcy, że z uchwały składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 23 stycznia 2020 r., BSA 1-4110-1/20, wypływa *a priori* generalne

założenie, że udział każdego powołanego w tym trybie sędziego Sądu Najwyższego w składzie sądu zawsze skutkuje nienależytą jego obsadą w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Zaprezentowany przez Wnioskodawcę pogląd nie uwzględnia bowiem obowiązującego porządku konstytucyjnego. Podkreślenia bowiem wymaga, że wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 20 kwietnia 2020 r., U 2/20, przedmiotowa uchwała składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 23 stycznia 2020 r. utraciła moc obowiązującą. W konsekwencji, w świetle ostatecznych i mających moc powszechnie obowiązującą orzeczeń TK (art. 190 ust. 1 Konstytucji RP) oraz jednoznacznej treści art. 29 § 1 - 3 u.SN., brak jest normatywnych podstaw do podważania konstytucyjnego umocowania Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. oraz jej uprawnień do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości, a także kwestionowania ważności i skuteczności powołań sędziowskich dokonanych przez Prezydenta RP w ramach przysługującej mu wyłącznej i nie podlegającej weryfikacji prerogatywy, na podstawie rekomendacji udzielonej przez ten organ (tak też m.in. Sąd Najwyższy w postanowieniu z 28 lutego 2023 r., III CB 13/23).

Odnosząc się do dalszych zarzutów Wnioskodawcy, wskazać należy, że nie jest rolą Sądu Najwyższego w postępowaniu zainicjowanym wnioskiem uprawnionego, złożonym w trybie art. 29 § 5 u.SN, ocena działań innych sędziów niż sędzia objęty wnioskiem oraz ocena zasadności rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji wydanego w sprawie objętej wnioskiem, czego domaga się w istocie Wnioskodawca. Tego rodzaju ocena wykracza poza kognicję Sądu Najwyższego w niniejszej sprawie.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy uznał, że analizowany wniosek nie spełnia wymagań formalnych, określonych w art. 29 § 9 pkt 1 i 2 u.SN, i na podstawie art. 29 § 10 w zw. z § 24 u.SN w zw. z art. 430 § 1 k.p.k. orzekł jak na wstępie.

[M. T.]

[r.g.]

